

Sang i mort, a Palamós

història

El devastador atac del corsari Barba-rossa a Palamós, ara farà 480 anys, es recrea en un pòdcast, editat per Cultura de la Generalitat, on es reivindica aquells que van documentar els fets

Palamosins empalats, decapitats o cremats. Una població devastada per l'atac de la flota del corsari Barba-rossa. Una tragèdia, un infern. Aquests esgarrifosos fets van tenir lloc entre el 7 i el 8 d'octubre del 1543. L'Arxiu Municipal de Palamós va editar un facsimil de la crònica d'aquesta barbàrie; una història que ha arribat fins avui, amb pèls i senyals, gràcies al testimoni que va deixar per escrit el notari de Palafrugell Antic Brugarol. Ara, el Departament de Cultura de la Generalitat s'ha basat en aquest documents, –i amb l'exposició que li va dedicar el Museu de la Pesca– per elaborar un pòdcast amb la participació del Servei d'Arxiu Municipal de Palamós. El pòdcast *Els crims de Barba-rossa* [<http://patrimoni.gencat.cat/ca/sala113/histories/els-crim-de-barba-rossa>] permet escoltar i, en part, reviure aquells dos dies que van quedar marcats a Palamós a sang i foc. El pòdcast, de 21 minuts de durada, ens ofereix, doncs, context, documentació i ens permet fer una reflexió mentre ho rememorem.

Tot té un començament per resseguir el curiós i, a vegades, fugisser fil de la història. Aquest és un document que va deixar el notari de Palafrugell Antic Brugarol, on es relata la crema i destrucció de Palamós, ara fa 480 anys. Més de vint vaixells de la flota del temible corsari turc Barba-rossa van atacar Palamós i Sant Joan. Els nens i les dones van marxar i s'hi va quedar un grup d'homes. Els pirates van entrar per una part de la muralla no acabada, coneguda com la breixa. No va sobreviure ningú. Quan hi van arribar reforços de Palafrugell ja era massa tard. Segons el testimoni del notari, a les sis de la tarda del dia 7 d'octubre es van presentar davant del moll de la vila "vint galeres i tres fustes". Després d'un intens intercanvi d'artilleria, els corsaris van desembarcar a la platja gran i van aconseguir penetrar a la vila a través d'un forat que hi havia al mur; un espai que, encara avui, és conegut com les escales del Perill. En aquell instant, bona part dels defensors van optar per fugir de la població, però un petit grup va continuar lluitant fins a l'últim alè. Bona part dels cadàvers que es van trobar havien estat cremats i s'havien acarnissat especialment amb alguna víctima, com ara el mossèn Joan Andreu, al qual "levaren lo cap de les espatlles i l'obriren per lo ventre i li tragueren lo cor y tallaren los botons y moltes fletxes tenia"; o el ferrer Joan Serra, a qui van deixar-lo "anestat en un ast, cuit com per a menjar". Les barbaritats van ser tan macabres que el notari reconeixia que "amb lletres no es pot escriure". L'original no existeix, però aquell document va ser transcrit pel regidor de Palamós Josep Estany, "perquè quedés en la memòria". Des de llavors s'ha conservat entre la correspondència del 1730 del fons de l'Ajuntament de Palamós. El facsimil, previ al pòdcast el va elaborar Sílvia Mancebo, especialista en paleografia i diplomàtica i va servir per posar en relleu i difondre un dels documents singulars que es conserven en el fons de l'Arxiu Municipal de Palamós, i també per fer un reconeixement als autors dels segles XVI i XVIII que van recollir aquest atac. El Museu de la Pesca de Palamós també va dedicar una rellevant exposició a rememorar aquesta història. El pòdcast es pot escoltar al web de Patrimoni de la Generalitat i també a Spotify, sota el títol *Sala 113. Històries Arxivades* [<http://patrimoni.gencat.cat/ca/sala113/histories/els-crim-de-barba-rossa>]. Aquest arxiu en format àudio forma part del programa *Sala 113. Històries Arxivades*, que és producte del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i que recull en diferents episodis, històries del patrimoni documental del nostre país basades en fets reals.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 11-01-2023, Pàgina 19

Font del document: <http://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/2240025-sang-i-mort-a-palamos.html>